

Om Træers Barighed.

(Af Overlandforstmeister Sartig; meddeelt af B.)

Jet særskilt lille Skrift har jeg i Aaret 1822 bekendtgjort nogle af mig anstillede Forsøg om Træers Barighed, og givet Beskrivelse og Tegning over det Apparat, jeg til disse Forsøg har ladet indrette. Senere har jeg i mit Forst- og Jagt-Archiv for Aaret 1826 beskrevet den Tilstand, hvori de Træstykker, med hvilke Forsøg vare gjorte, befandt sig. Siden den Tid ere endnu mange Forandringer ved Træstykkerne indtrufne, dem jeg her vil meddele, fordi de hidtil foretagne Jagttagelser og Erfaringer allerede give megen Belærelse over de forskjellige Træarters Barighed, som kan være til Nytte ved Anvendelse af Træ til forskjellige Diemed. Af de Træsorter, som nedenfor skulle blive nævnte, har jeg undersøgt Stænger, som Væle, nedsatte i Jorden. Disse bleve deels ganske, deels halvt satte under Vand; deels ganske, deels halvt i Jorden; deels hang de i fri Luft, udsatte for Veirliget, deels befandt de sig under Lag. Af Træstykkerne ere mange huggede i Safttiden, og andre vare afbarkede paa Stammen eller uddøde ved Insectbid.

Af alle Træarter bleve Stykker undersøgte, paa hvilke formeentlige Beskyttelsesmidler vare anbragte, og mange uden saadanne. Ogsaa ere de, som staae halvt under Jorden, satte i forskjellig

Jordbund, og desuden er gjort Forsøg med Faski-
ner af forskjellige Træarter, som deels ligge i Jor-
den, deels under Vandet.

Beskyttelsesmidlerne ere anbragte paa Træe af
en og samme Stamme, paa samme Tid og paa
samme Sted, og jeg har behandlet Alt saa omhyg-
geligt, som det vel var mig muligt. De til Under-
søgelsen bestemte Træstykker, der for det meste vare
3 Tommer tykke, beløbe sig overhovedet til 809, og
man vil deraf kunne slutte, hvor nøjsommeligt det
var, at skaffe alle disse Træstykker tilveie, at lade
dem danne, tilberede og bringe til deres Bestemmels-
sested. Ogsaa den fra Tid til anden nødvendige
Undersøgelse af Pælene er meget nøjsommelig, fordi
mange maae udtages af Jorden og efter Undersø-
gelsen atter ned sættes. Dog er denne Undersøgelse
interessant, fordi deraf kan udtrages mange nye og
ganske uformodede Resultater. Allerede 4 Gange
har jeg siden 1822 foretaget saadan Undersøgelse,
hvoraf jeg herved meddeleer Resultaterne, af hvilke
sikkert adskillige ville forekomme Mangen ganske
uventede, fordi han har villet holde dette eller hiint
Træ for varigere, end det virkeligen er.

De nedensaaende Resultater gjælde om Træ-
stykker, paa hvilke Beskyttelsesmidler ei ere anbragte,
fordi Forholdet af Varigheden deraf bedst kan sees.
Længer hen vil jeg tale om Udfaldet af de anbragte
Beskyttelsesmidler.

Faskinernes Barighed.

Faskinerne af alle Trærarter, som vare nedlagte i Jorden, fandt jeg efter 3 Aar samtligen forraadnede. Derimod vare alle Faskiner, som bestandigt havde ligget i Vand, endnu efter 7 Aars Forløb ganske faste og kun de meget tynde Grene vare skjøre.

Barighed af Pæle.

Som 2½ Tomme tykke Pæle, der ere forarbejdede af 16 til 20aarige Stammer, staae de forskjellige Trærarter med Hensyn til deres Barighed i følgende Orden fra neden af:

I.

Munbøg, Lind, Amerikansk sort Birk, Rød El, Hvid El, Bæveresp, Amerik. Sølvhorn,	} vare efter 3 Aars Forløb ganske forraadnede ved Jorden.
--	---

II.

Piil, Kastanie, Platan,	} vare efter 4 Aar raadne ved Jordskorpen.
-------------------------------	--

III.

Åhorn, Almindelig Birk,	} vare efter 5 Aar raadne.
----------------------------	----------------------------

IV.

Alm,	}	vare efter 7 Aars Forløb ganske forraadnede ved Jorden.
Ust,		
Rødbøg,		
Røn,		
Italiensk Poppel,		

V.

Acacie,	}	vare efter 7 Aar raadne $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{2}$ Tomme dybt.
Eg,		
Fyr,		
Rød og hvid Gran,		
Beimouthsfyr,		

VI.

Lærke,	}	vare efter 7 Aars Forløb endnu aldeles uforandrede.
Enebær,		
Virginisk Dito,		
Thuja,		

Omendkjøndt det har varet den forhen nævnte Tid inden de under I., II., III. og IV. bemærkede Træarter befandtes ganske raadne tæt ved og nogle Sommer under Jorden, kan man dog ei antage, at de ville i ligesaa lang Tid have gjort Tjeneste som Væle til Træer, Hømlestænger &c., uden at borttage den Deel af dem, som havde staaet under Jorden. Denne Forkortelse vilde de under I. benævnte allerede havt nødvendig efter 1 Aars Forløb, men de under II. Anførte efter 2 Aar, og de under III. Benævnte efter 3 Aar. Forraadnelsen var

vel dengang ikke trængt dybt ind i Træet, men dette var dog skjort og saaledes beskaffent, at Pælene ikke kunne gjøre stærk Modstand, uden at knække. Ders imod vare paa den Tid, da de ovenfor benævnte Pæle syntes ganske forraadnede ved Jorden, de øverste Dele af dem endnu fuldkomment faste, og kun ved Birkepælene var ogsaa den øverste Deel aldeles skjor. Men det Stykke, som var under Jorden, var, paa alle de ved Jordskorpen forraadnede Pæle, mere eller mindre raadnet, og kun paa de under V. og VI. anførte Træarter er efter 7 Aar den i Jorden staaende Deel af Pælen endnu fast og uforraadnet.

Desforuden fremkom endnu følgende Resultater:

- 1) De af ældre Træe udstaarne Pæle af lige Lykkelse udholde under ellers lige Omstændigheder noget længere, end Pæle af 16 til 20 aarige Stammer.
- 2) Tørrede Pæle, som blive nedsatte i Jorden med Barken paa, varede noget længere, end de afskallede.
- 3) Forhen tørrede Pæle vedvare under samme Omstændigheder noget længere, end de, der ere satte grønne og friske i Jorden.

I Henseende til de anvendte Beskyttelses- og Conservationsmidler udkom ved Pælene efterstaaende Resultater:

- 1) Alt svie Pælene saavidt de staae i Jorden, besfordrer deres Varighed umærkeligt eller slet Intet.

- 2) At lade dem tørre og derefter gjennemtrækkes med Træsyre, Saltvand, Olie, Tran, ic. hjælper ligesaa lidet; thi disse flydende Ting blive meget snart opløste i den fugtige Jord.
- 3) At overstryge forhen udtørret Træ med Tjære af Naaletræ eller Steenful forøger kun lidet Varigheden af den Deel af Træet, som staaer i Jorden; derimod beskyttes herved det Træ, som er udsat for Luften, imod Veirligets Indflydelse.
- 4) Paafaldende bidrager det til Træets Varighed, at overstryge det tykt med Oliefarve, gientage dette 3 til 4 Gange, og efter hver Gang strøe noget Sand paa.
- 5) At beslaae Pælene med Blik, naar dette bliver lagt tæt paa og rager 6 Tommer over og ligesaa langt under Jorden, beskytter paafaldende mod Forraadnelse, og holder Insecter og Orme, som søndergaae Træet, borte, naar det begynder at gaae i Forraadnelse. Ligeledes yder dette Middel fortræffelig Tjeneste paa Pæle og Stolper, som staae i Vand, naar Blikket er anbragt saaledes, at det rækker noget høiere, end det høieste, og dybere, end det laveste Vandstade.

Bed Opsørelsen af kostbare Broer burde man benytte denne Erfaring. Vilde man først oversmøre Stolperne 3 til 4 Gange med tyk Oliefarve, og derpaa beslaae dem med stærkt Jernblik, ville de sikkert kunne holde ud 3 eller

4 Gange saalænge, som uden dette Beskyttelsesmiddel. Man vilde altsaa saa meget sjeldnere være nødt til at foretage den kostbare Forsnyelse af Broer, og derved spare mange Beføstninger.*)

- 6) Men den længste Varighed vise alle de Pæle, som jeg, efterat de vare blevne afbarkede, tørrede og svedne, har ladet bestryge 3 til 4 Gange med tyk Ljære af Naaletræe eller af Steenful, og som, efterat Ljæren var vel tørret, bleve nedsatte i Jorden. Dette Middel fortjener derfor ubetinget Fortrinet for alle, saa meget mere, som det er meget billigt og ikke mæsommeligt, og sikkrer bedre og længere imod Forraadnelse i Jorden, end noget andet af de af mig forsøgte Midler. Alle paa denne Maade behandlede Pæle — selv saadanne, som ere af Træarter, der uden Beskyttelsesmidler ikkun kunne udholde en kort Tid, — ere endnu saa faste, som om de nylig vare satte i Jorden. Ved at lægge Bind paa Frugttræer, Humle, ic., burde man derfor almindeligen benytte denne Erfaring, og ligeledes kunde man derved forskaffe Pumpetræer, Ledestolper ic., en ulige længere Varighed. Umagen med at svie og overstryge Træet er ubetydelig, og Udgiften for Ljære er

---

*) En tæt Belægning af Birkebark gjør nok i de fleste Tilfælde samme Nytte som Blik.

Dversf.